

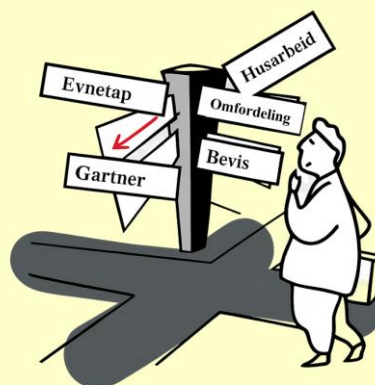
Velkommen til høstmøtet i Norsk forum for Erstatningsrett 29. oktober 2025

1

Hjemmearbeidserstatning

– vilkår, nivåer og utviklingstrekk

Professor dr. juris Morten Kjelland

2

Hjemmearbeidserstatning

– vilkår, nivåer og utviklingstrekk

Her vil du lære (læringsmål):

- 1 Plassering og historikk
- 2 Firetrinnsmodell for utmålingen
- 3 Nivåer – et neddempet hushjelpprinsipp
- 4 Standardiserte erstatningsordninger
- 5 Kort om forsørgertap; «Bastrup-tillegget»
- 6 Beskatning
- 7 Bevis og sakkyndighet

3

4

Fugleperspektivet

— presentasjon av bestemmelsen

§ 3-1. (erstatning for skade på person.)

Erstatning for skade på person skal dekke lidt skade, tap i framtidig erverv og utgifter som personskaaden antas å påføre skadelidte i framtiden.

Erstatning for tap i inntekt og framtidig erverv fastsettes særskilt og under hensyn til skadelidtes muligheter for å skaffe seg inntekt ved arbeid som med rimelighet kan ventes av ham på bakgrunn av hans evner, utdanning, praksis, alder og muligheter for omskolering. **Med inntekt likestilles verdien av arbeid i heimen.**

Ved erstatningsutmålingen gjøres fradrag for lønn under sykdom og liknende ytelser, trygdeytelser, ytelser fra pensjonsordning i arbeidsforhold eller yrke og for forsikringsytelser i den utstrekning den erstatningsansvarlige har betalt premien. Videre kan tas hensyn til forsikringsytelser som ikke går inn under foregående punktum, til annen vesentlig økonomisk støtte som skadelidte har fått eller kommer til å få som følge av skaden og til forholdene ellers.

Har skadelidte på skadevirkningstidspunktet ikke fylt 19 år, utmåles erstatningen for varig tap i erverv etter § 3-2 a.

0 Endret ved lover [25 mai 1973 nr. 26](#), [13 feb 1976 nr. 1](#), [21 juni 1985 nr. 81](#), [18 des 1987 nr. 96](#), [18 des 2015 nr. 124](#) (lkr. 1 mars 2018 iflg. [res. 16 feb 2018 nr. 235](#)).

5

Fugleperspektivet

— presentasjon av bestemmelsen

Plassering

En utmålingsregel

En form for inntektstap?

Oversikt over Høyesteretts anførte tapsposter ved utmåling av hjemmearbeidserstatning

Dom (publiseringår)	Ervervstap	Merutgift	Uspesifisert
1922 (Flatmo)			X
1933 (Halvorsen)			X
1934 (Hamburg)	X		
1947 (Lagesen)			
1948 (Bredesen)	X		
1951 (Lenda)			
1962 (Rødseth)			X
1962 (Benjaminssen)	X		
1964 (Eklund)			X
1965 (Larsen)			X
1976 (Svanevik)			X
1996 (Stokstad)			X
1998 (Bastrup)			X
1998 (Industriarbeider)	X		
1999 (Rott-dammen)	X		
2000 (Forsetpassasjer)	X		
2018 (Pandemici)	X		

6

Fugleperspektivet

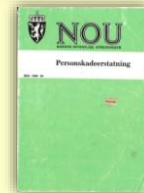
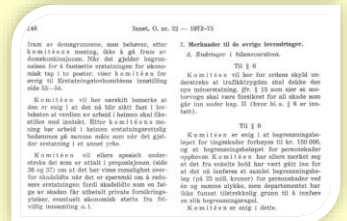
– presentasjon av bestemmelsen

Plassering

- ↳ En utmålingsregel
- ↳ En særskilt form for inntektsrapport; separat post («fastsettes særskilt»)
- ↳ Hjemmearbeidsrapport har en «hybrid» karakter
- ↳ Kan kreves *i tillegg til* lønnsinntektsrapport

Sentrale kilder

- ↳ Lovteksten, men ordlyden har preg av å være en programmerklæring
- ↳ Høyesterettsrettspraksis, samt lagmannsrettspraksis, PSN-avgjørelser mv.
- ↳ Innst. O. nr. 32 (1972–73), Ot.prp. nr. 4 (1972–73) og Innstilling fra Erstatningslovkomiteen 1971, samt NOU 1994: 20 og NOU 2011: 16
- ↳ Formålsbetraktninger → bestemmelsens tilblivelse og historikk

7

Fugleperspektivet

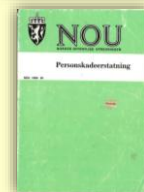
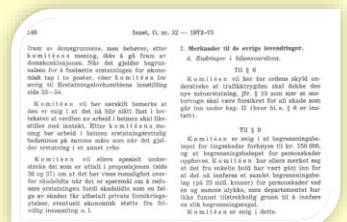
– presentasjon av bestemmelsen

Plassering

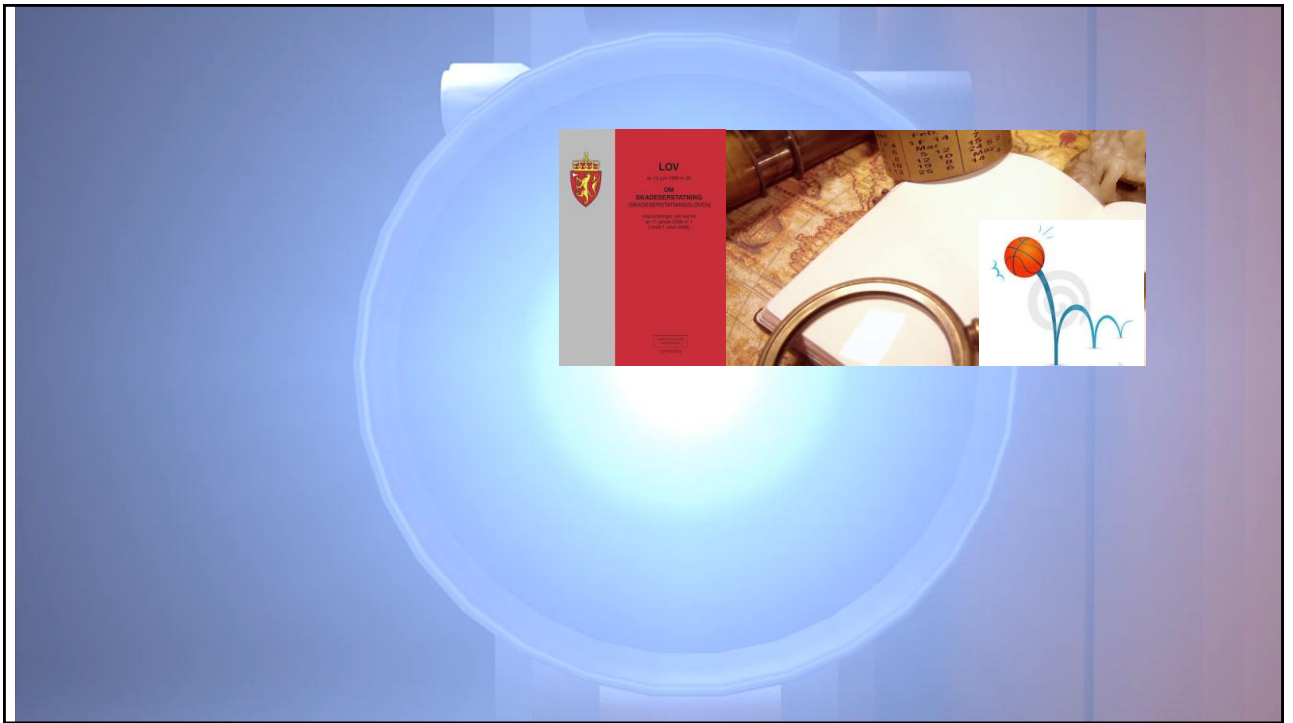
- ↳ En utmålingsregel
- ↳ En særskilt form for inntektsrapport; separat post («fastsettes særskilt»)
- ↳ Hjemmearbeidsrapport har en «hybrid» karakter
- ↳ Kan kreves *i tillegg til* lønnsinntektsrapport

Sentrale kilder

- ↳ Lovteksten, men ordlyden har preg av å være en programmerklæring
- ↳ Høyesterettsrettspraksis, samt lagmannsrettspraksis, PSN-avgjørelser mv.
- ↳ Innst. O. nr. 32 (1972–73), Ot.prp. nr. 4 (1972–73) og Innstilling fra Erstatningslovkomiteen 1971, samt NOU 1994: 20 og NOU 2011: 16
- ↳ Formålsbetraktninger → bestemmelsens tilblivelse og historikk

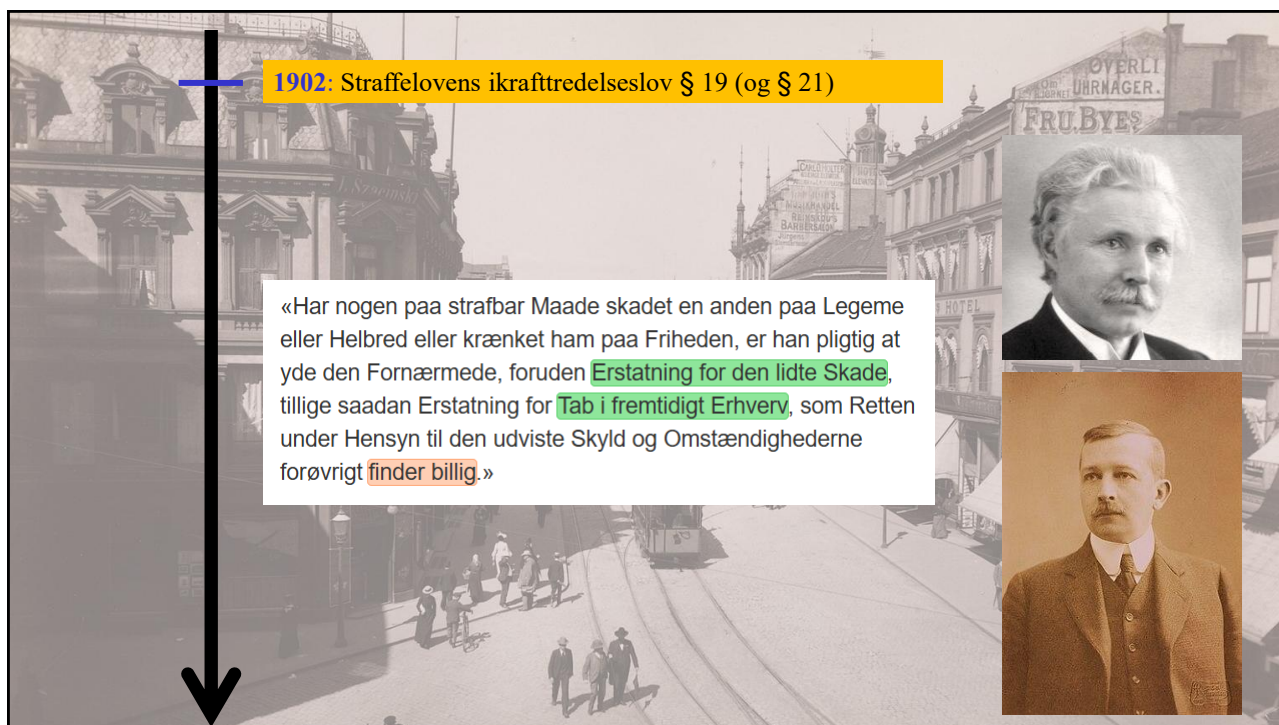
8

9

10

1902: Straffelovens ikrafttredelseslov § 19 (og § 21)

«Har nogen paa strafbar Maade skadet en anden paa Legeme eller Helbred eller krænket ham paa Friheden, er han pligtig at yde den Fornærmede, foruden Erstatning for den lidte Skade, tillige saadan Erstatning for Tab i fremtidigt Erhverv, som Retten under Hensyn til den udviste Skyld og Omstændighederne forøvrigt finder billig.»

11

1902: Straffelovens ikrafttredelseslov § 19

1934: Hamburg-dommen i Rt. 1934 s. 173

Hamburgdommen (1934)
Høyesterett skiller mellom på den ene siden tapt arbeidsevne og verdien av denne, og på den andre siden utgifter til innleid hjelp.

Jeg henviser for øvrig til hvad byretten har anført angaaende hennes **arbeide i hjemmet** og utstrekningen av hennes tap i fremtidig erhverv, idet jeg dog antar at der ogsaa maa tas et rimelig hensyn til at hun paa grunn av skaden eventuelt vil være avskaaet fra at underholde sig selv. Det tap hun har lidt i fremtidig erhverv, kan etter mitt skjønn settes til kr. 30.000.

Likeledes antar jeg at postene 4 og 6 angaaende kost og logi til sykepleierske og pike maa nedsettes til det beløp som byretten har fastsatt, nemlig kr. 50 pr. maaned for hver ... De angaar nemlig arbeider i hjemmet som fru Hamburg tidligere har utført, men som hun paa grunn av sin invaliditet ikke lenger har kunnet utføre og derfor har **maattet leie bort til andre**.

Høyesterett utmålte erstatningen for tapt **hjemmearbeidsevne** som fremtidig innteksttap, samt tilkjente erstatning for utgifter til leid hjelp.

12

1902: Straffelovens ikrafttredelseslov § 19

1934: Hamburg-dommen i Rt. 1934 s. 173

1969: Skadeserstatningsloven vedtas

LOV
den 12. juni 1969 nr. 20
OM
SKADESERSTATNING
(SKADESERSTATNINGSLOVEN)
Vedtatt av Stortinget den 11. januar 1969 nr. 1
1. utgave 1. januar 2005

13

1902: Straffelovens ikrafttredelseslov § 19

1934: Hamburg-dommen i Rt. 1934 s. 173

1969: Skadeserstatningsloven vedtas

1973: Tilføyelse av eksplisitt hjemmearbeidsregel

L6 NAF

I Innstilling til Justiskomiteen gis enkelte generelle vurderinger, men uten at det tilføres noe nytt:

Komiteén vil her særskilt bemerke at den er enig i at det nå blir slått fast i lovtekten at verdien av arbeid i heimen skal likestilles med inntekt. Etter komitéens mening bør arbeid i heimen erstatningsrettslig bedømmes på samme måte som når det gjelder erstatning i et annet yrke. (Innst O s 146, 1. spalte)

14

1902: Straffelovens ikrafttreddelseslov § 19

1934: Hamburg-dommen i Rt. 1934 s. 173

1969: Skadeserstatningsloven vedtas

1973: Tilføyelse av eksplisitt hjemmearbeidsregel; forbrukervern og kvinnerettslige strømninger

15

1902: Straffelovens ikrafttreddelseslov § 19

1934: Hamburg-dommen i Rt. 1934 s. 173

1969: Skadeserstatningsloven vedtas

1973→: Tilføyelse av eksplisitt hjemmearbeidsregel; forbrukervern og kvinnerettslige strømninger

16

500 DELER

- 1902: Straffelovens ikrafttredelseslov § 19
- 1934: Hamburg-dommen i Rt. 1934 s. 173
- 1969: Skadeserstatningsloven vedtas
- 1973: Tilføyelse av eksplisitt hjemmearbeidsregel
- 1976: Nils Nygaards lærebok
- 1982: Kirsti Strøm Bulls artikkel i Tfr
- 1984: Asbjørn Kjønstads artikkel i Tfr
- 1995: Peter Lødrups lærebok

17

- 1902: Straffelovens ikrafttredelseslov § 19
- 1934: Hamburg-dommen i Rt. 1934 s. 173
- 1969: Skadeserstatningsloven vedtas
- 1973: Tilføyelse av eksplisitt hjemmearbeidsregel
- 1982, 1984, 1995: «Husmortap» som eget forskningstema

§ 25. Betydningen av arbeid i hjemmet – skl. § 3-1 annet ledd siste pkt.

I. Problemene	411
II. Litt om rettsutviklingen	413
III. Nærmere om uttrykket «Med inntekt likestilles arbeid i heimen»	415
1. Forbigående uførhet	415
2. Varig uførhet	416
3. Tap av forsørger	418
4. Krone for krone-fradrag	419
5. Nærmere om erstatningsnivået	419

18

19

20

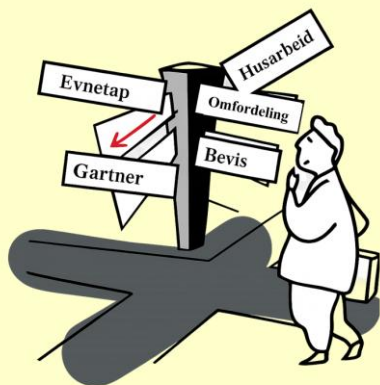

21

22

- vilkår, nivåer og utviklingstrekk

- 1 Plassering og historikk
- 2 Firetrinnsmodell for utmålingen
- 3 Nivåer – et neddempet hushjelpprinsipp
- 4 Standardiserte erstatningsordninger
- 5 Kort om forsørgertap; «Bastrup-tillegget»
- 6 Beskatning
- 7 Bevis og sakkyndighet

A stylized illustration of a woman with multiple arms, representing multitasking in household management. She is wearing a blue shirt, a white apron, and dark pants. Her arms are engaged in various tasks: one holds a hammer, another a broom, one holds a clock, another a laptop, one holds a shopping basket with vegetables, one holds a list, one holds a vacuum cleaner, and another holds a mop. The background is a solid light blue.

12

25

Hjemmearbeidserstatning

– fire trinn for å konkretisere skjønnnet

«Arbeid i heimen»

(Trinn 1)

Fradragspostene

(Trinn 2)

Verdsettelsesprinsipper

(Trinn 3)

Tapsperioden

(Trinn 4)

26

Hjemmearbeidserstatning

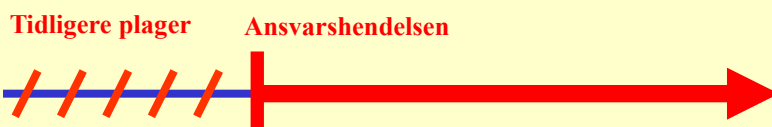
– trinn 1: begrepet «arbeid i heimen»

Gjøremaal	Vurdering	Ja	Nei	Rettsgrunnlag
Renhold, matlaging, klesvask o.l.		X		Lovteksten i skl. § 3-1 andre ledd andre punktum, kjernen i begrepet «arbeid i heimen»
Omsorg for barn, samt transport/handling		X		Lovteksten i skl. § 3-1 (2), 2.p., <i>Bredesen</i> (Rt. 1948 s. 345), <i>Forsetepassasjer</i> (Rt. 2000 s. 441)
Arbeid på og vedlikehold av egen fast bolig		X		<i>Industriarbeider</i> (Rt. 1998 s. 1916)
Arbeid på og vedlikehold av fritidsbolig		X Avhenger av typen arbeid	(X) Avhenger av typen arbeid	Fragmentert underrettspraksis Juridisk teori, NOU 2011: 16
Hagearbeid og snømåking		X		<i>Industriarbeider</i> (Rt. 1998 s. 1916), <i>Rott</i> (Rt. 1999 s. 1967) og <i>Forsetepassasjer</i> (Rt. 2000 s. 441)
Personlig stell, pleie og tilsyn			X	Skl. § 3-1 første ledd, tolket i lys av høyesterettspraksis, Juridisk teori
Utbedringer grunnet rullestolslitasje o.l.			X	Skl. § 3-1 første ledd, tolket i lys av høyesterettspraksis, Juridisk teori
Dekkskift på bil		(X)		Juridisk teori NOU 2011: 16
Arbeid på fritidsbåt			X	Lovtekstene i skl. § 3-1 første ledd vs. andre ledd andre punktum – alm. ordlydstolkning

27

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 1: kun ansvarsrelatert hjemmearbeidstap som er relevant

Medisinsk sakkyndig:
professor Trygve Lundar

Forsetepassasjer (Rt. 2000 s. 441)

«A [hadde] også før biluhellet ... hyppige besøk hos lege og et stort medisinförbruk, slik at hennes utgifter i atskillig grad må antas å skyldes plager [= behandlingsutgifter] hun hadde uavhengig av uhellet.» (s. 450)

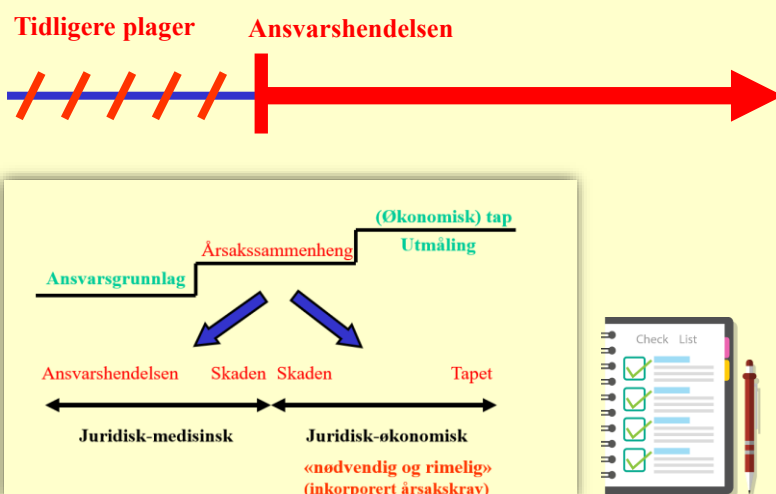
↳ 1/3 av utgifter til innleid hjelp ville hun hatt uansett (ikke «nödvendig og rimelig»)

↳ 2/3 av utgiftene var skaderelaterte merutgifter (= «nödvendig og rimelig»)

28

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 1: kun ansvarsrelatert hjemmearbeidstap som er relevant

29

Hjemmearbeidserstatning

– fire trinn for å konkretisere skjønnet

«Arbeid i heimen» (Trinn 1)

Fradragspostene (Trinn 2)

Verdsettelsesprinsipper (Trinn 3)

Tapsperioden (Trinn 4)

30

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: fradragsposter for å komme frem til nettotapet

Frdrag for offentlige ytelser

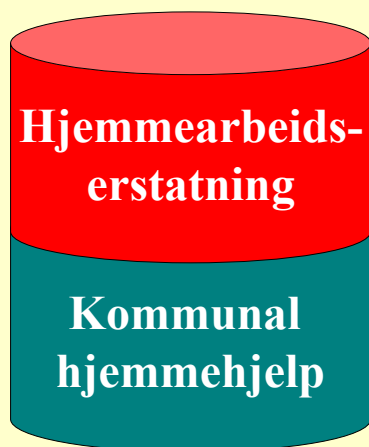
Frdrag i form av innretningsplikt

31

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: fradrag for offentlige ytelser

Hjemmearbeidserstatning

fra skadevolder, som supplementsytelse for å dekke det resterende hjemmearbeidstapet.

Kommunal hjemmehjelp

ligger i bunnen av oppgjøret (sml. skl. § 3-1 tredje ledd første punktum), men dekker for eksempel ikke vaktmestertjenester og det er for øvrig begrensninger i ytelsesnivået. Minstestandard, men utover det varierende ut fra den enkelte kommunens økonomi og prioriteringer

32

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: fradrag for offentlige ytelser

Offentlige ytelser	Fradras i hjemmearbeidserstatningen (kompensasjonsrelevans)		
	Ja	Nei	Sentrale hjemler
Kommunal hjemmehjelp	X		Hol. § 3-1, jf. § 3-2
Hjemmesykepleie		X	Hol. § 3-1, jf. § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav a
Omsorgsstønad	X		Ftrl. § 3-6 bokstav c
Grunnstønad		X	Ftrl. § 6-3
Hjelpestønad	(Før 1.1.1992)	X	Ftrl. § 6-4 (og § 6-5, forhøyet hjelpestønad)
Sykepenger		X	Ftrl. kap. 8, se især formålsbestemmelsen i § 8-1
Arbeidsavklaringspenger		X	Ftrl. kap. 11, se formålsbestemmelsen i § 11-1
Uforetrygd		X	Ftrl. kap. 12, se formålsbestemmelsen i § 12-1
Omsorgspenger og Pleiepenger		X	Ftrl. kap. 9, se formålsbestemmelsen i § 9-1

33

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: fradrag for offentlige ytelser

NOU 2011: 16
Standardisert personskadeerstatning

296
Kapittel 8

Utslaget har innarbeidet omprøve på praktiserings- og egenandelsordninger. På opplegg fra Sosial- og helsedepartementet har ECON Senter for økonomisk analyse (ECON) gjort en utførlig analyse av egenandelsordningene for ulike sosiale grupper, berønder hjemmehjelp¹⁰. Utslaget finner grunn til å gi god nok hovedsakelig i rapporten.

ECON rapporten «Egenandelsordninger på sosiale grupper i kommuner» (Rapport 2006/07) er en spørreskjemaundersøkelse fra 2006. Den undersøker innadeler på egenandelsordninger i et representativt utvalg av kommuner. På hovednivå er de store variasjonene mellom kommunene med hensyn til hvilke tjenester som tilbys, og det er egenandelsordninger på tjenestene og størrelsen på egenandelsordningen. ECON-undersøkelsen viser at alle kommuner leverer egenandelsordninger på hjemmehjelpstjenester,¹¹ men størrelsen varierer mye med berønder innadeler. En i snitt 21 (25%) kroner per time for personer med innadeler mindre enn 2 G (125 125) kroner i snitt per time for personer med innadeler over 4 G.¹² Egenandelsordninger varierer også mellom kommunene. Egenandelsordninger for personer som lever 2-3 G varierer fra 15-250 (25-267) kroner per time, mens den for personer som lever 4-6 G varierer fra 20-225 (20-230) kroner.¹³ De to siste leverer ser en større tendens til å levere egenandelsordninger til 100 kroner. Som et resultat av egenandelsordningene på utførelsen, kan det vises at egenandelsordningene vil en høyde (Ola). Egenandelsordninger er knyttet til en tabell for Omsorgsytelse.¹⁴

ECON rapporten inneholder også opplysninger om andre grupper for egenandelsordninger. 87 % av kommunene oppgir at de har et tak på egenandelsordninger for hjemmehjelpstjenester.¹⁵ Hvis det dette taket er uløst, varierer maksimalt mellom de ulike kommunene. 64 % angir at de leverer egenandelsordninger til et maksimum i en time, mens 36 % oppgir at de ikke leverer en slik betingelse. Det er derfor en form for egenandelsordninger. Av de 64 % leverer 80 % innadelsordninger til kommunene, mens 14 % ikke har innadelsordninger (innadelsordninger vil en høyde (Ola). Egenandelsordninger er knyttet til en tabell for Omsorgsytelse.¹⁶

¹⁰ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹¹ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹² Se rapport 2006/07 s. 25.

¹³ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹⁴ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹⁵ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹⁶ Se rapport 2006/07 s. 25.

NOU 2011: 16
Standardisert personskadeerstatning

296
Kapittel 8

Utslaget har innarbeidet omprøve på praktiserings- og egenandelsordninger. På opplegg fra Sosial- og helsedepartementet har ECON Senter for økonomisk analyse (ECON) gjort en utførlig analyse av egenandelsordningene for ulike sosiale grupper, berønder hjemmehjelp¹⁰. Utslaget finner grunn til å gi god nok hovedsakelig i rapporten.

ECON rapporten «Egenandelsordninger på sosiale grupper i kommuner» (Rapport 2006/07) er en spørreskjemaundersøkelse fra 2006. Den undersøker innadeler på egenandelsordninger i et representativt utvalg av kommuner. På hovednivå er de store variasjonene mellom kommunene med hensyn til hvilke tjenester som tilbys, og det er egenandelsordninger på tjenestene og størrelsen på egenandelsordningen. ECON-undersøkelsen viser at alle kommuner leverer egenandelsordninger på hjemmehjelpstjenester,¹¹ men størrelsen varierer mye med berønder innadeler. En i snitt 21 (25%) kroner per time for personer med innadeler mindre enn 2 G (125 125) kroner i snitt per time for personer med innadeler over 4 G.¹² Egenandelsordninger varierer også mellom kommunene. Egenandelsordninger for personer som lever 2-3 G varierer fra 15-250 (25-267) kroner per time, mens den for personer som lever 4-6 G varierer fra 20-225 (20-230) kroner.¹³ De to siste leverer ser en større tendens til å levere egenandelsordninger til 100 kroner. Som et resultat av egenandelsordningene på utførelsen, kan det vises at egenandelsordningene vil en høyde (Ola). Egenandelsordninger er knyttet til en tabell for Omsorgsytelse.¹⁴

ECON rapporten inneholder også opplysninger om andre grupper for egenandelsordninger. 87 % av kommunene oppgir at de har et tak på egenandelsordninger for hjemmehjelpstjenester.¹⁵ Hvis det dette taket er uløst, varierer maksimalt mellom de ulike kommunene. 64 % angir at de leverer egenandelsordninger til et maksimum i en time, mens 36 % oppgir at de ikke leverer en slik betingelse. Det er derfor en form for egenandelsordninger. Av de 64 % leverer 80 % innadelsordninger til kommunene, mens 14 % ikke har innadelsordninger (innadelsordninger vil en høyde (Ola). Egenandelsordninger er knyttet til en tabell for Omsorgsytelse.¹⁶

¹⁰ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹¹ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹² Se rapport 2006/07 s. 25.

¹³ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹⁴ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹⁵ Se rapport 2006/07 s. 25.

¹⁶ Se rapport 2006/07 s. 25.

34

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: fradrag for offentlige ytelser: Forskrift 16. desember 2011 nr. 1349 om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester

§ 8. Kommunens adgang til å fastsette egenandel og betalingssatser for praktisk bistand og opplæring

Kommunen kan selv fastsette regler for betaling av egenandel og betalingssatser for praktisk bistand og opplæring etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b, herunder for brukerstyrt personlig assistanse, som ikke er til personlig stell og egenomsorg.

Med personlig stell og egenomsorg menes hjelp til å stå opp og legge seg, personlig hygiene, toalettbesøk, til å kle av og på seg, hjelp til å spise, nødvendig tilsyn og tilsvarende grunnleggende behov.

Egenandel kan bare kreves av den som mottar tjenesten. Dersom det ytes tjenester i hjemmet på grunn av et mindreårig barns hjelpebehov, anses hjelpen ytt til foreldrene.

➔ Rammer for fastsettelsen av egenandel i forskriften § 9, selvkost-prinsippet

➔ Nærmere beregningsregler i forskriften § 10

35

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: eksempel på brukerandel (egenandel)

Praktisk bistand (hjemmehjelp)

Praktisk bistand kan være hjelp til å bestille matvarer, rengjøre eller klesvask. Får du innvilget søknad kan du selv velge leverandør.

Krav til søker

Du må ha et hjelpebehov som skyldes sykdom eller nedsatt funksjonsnivå og være ute av stand til, eller ha store utfordringer med, å utføre nødvendig arbeid i hjemmet ditt, som vask av gulv og støvsuging.

Hva koster det?

Praktisk bistand må du betale for: Husstandens samlede nettoinntekt før særfradrag bestemmer hvor mye du må betale.

Kommunen bruker grunnbeløp (G) for å beregne betaling per time og hva du maksimum må betale. [Les mer om grunnbeløpet i folketrygden](#).

Fra 1. januar 2025 er timesatsen følgende

- Inntekt under 2 G: 40 kroner per time (maksimalt 240 kroner per måned)
- Inntekt mellom 2 og 3 G: 93 kroner per time (maksimalt 9 300 kroner per år)
- Inntekt mellom 3 og 4 G: 236 kroner per time (maksimalt 23 600 kroner per år)
- Inntekt over 4 G: 388 kroner per time (maksimalt 38 800 kroner per år)

36

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: eksempel på brukerandel (egenandel)

Praktisk bistand						
Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inntekt under 212.798 (2G)	pr. time	131	131	0	0.0 %	Satsen fastsettes i statsbudsjettet. Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 dag i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 212.798 til 319.197 (3-3G)	pr. time	249	254	7	2.8 %	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 dag i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 319.198 til 425.596 (3-4G)	pr. time	443	455	12	2.7 %	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 dag i forveien blir fakturert.
Inntekt over 425.596 (over 4G)	pr. time	553	568	15	2.7 %	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 dag i forveien blir fakturert.
Inntekt under 212.798 (2G)	Utgiftstak pr. mnd.	131	131	0	0.0 %	Satsen fastsettes i statsbudsjettet. Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 dag i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 212.798 til 319.197 (3-3G)	Utgiftstak pr. mnd.	996	1.024	28	2.8 %	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 dag i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 319.198 til 425.596 (3-4G)	Utgiftstak pr. mnd.	1.772	1.820	48	2.7 %	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 dag i forveien blir fakturert.
Inntekt over 425.596 (over 4G)	Utgiftstak pr. mnd.	2.212	2.272	60	2.7 %	Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 dag i forveien blir fakturert.

Digital og mobil trygghetsalarm						
Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inntekt under 212.798 (2G)	pr. mnd.	234	240	6	2.6 %	Satsen inkluderer fra 1.1.2022 også mobil trygghetsalarm
Inntekt over 212.798 (2G)	pr. mnd.	318	326	8	2.5 %	Satsen inkluderer fra 1.1.2022 også mobil trygghetsalarm

Betaling måltider						
Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Middag bragt til hjemmeboende	pr. stk.	64	66	2	3.1 %	
Påslag for stor porten	pr. stk.	5	5	0	0.0 %	
Varm middag servert i omsorgsbolig	pr. stk.	76	78	2	2.6 %	
Varm middag servert i seniorsenter	pr. stk.	91	93	2	2.2 %	
Dessert	pr. stk.	7	7	0	0.0 %	
Frokost servert i omsorgsboliger	pr. stk.	35	36	1	2.9 %	
Kvelds servert i omsorgsboliger	pr. stk.	35	36	1	2.9 %	
Lunch servert i omsorgsbolig	pr. stk.	0	36	36	0.0 %	

37

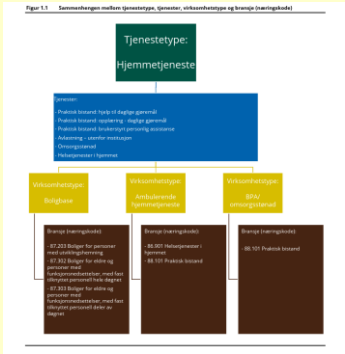
Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: fradrag for offentlige ytelser

Hjemmetjenestens målgrupper og organisering

Bjarne Tautra Høim, Dag Ragnvald Abrahamson og Øyvind Isachsen Berntsen

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

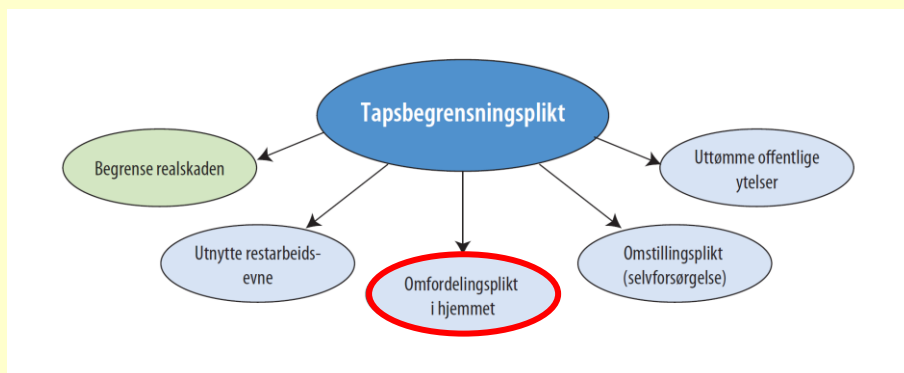
38

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: omfordelingsplikten

Kjelland 2024, *Erstatningsrett – en lærebok s. 350–351*

39

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: omfordelingsplikten

Kjelland 2024, *Erstatningsrett – en lærebok s. 350–351*

«Hvordan arbeidsoppgavene kan omfordeles, beror på en konkret vurdering av blant annet boligens størrelse, lettstelthet og omfanget av tekniske hjelpemidler. I tillegg må man vurdere skadelidtes helse, herunder om smerter setter grenser for hvilke gjøremål som kan utføres. På samme måte som ellers må restarbeidsevnen være praktisk utnyttbar.

På grunn av hjemmearbeidets fleksibilitet må det tas hensyn til at skadelidte kan være mer tilpasningsdyktig når det gjelder å utføre gjøremål i hjemmet enn ved utførelsen av tradisjonelt inntektsgivende utearbeid.»

40

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: omfordelingsplikten

Generelt

- Skadelidte plikter å utnytte inntektsevnen

Konkret uttrykt i skl. § 3-1 (2), 1p

«Erstatning for tap i inntekt og framtidig erverv fastsettes særskilt og under hensyn til skadelidtes **muligheter for å skaffe seg inntekt ved arbeid** som med **rimelighet** kan ventes av ham på bakgrunn av hans evner, utdanning, praksis, alder og muligheter for omskolering.»

41

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 2: omfordelingsplikten

Forsikringsselskapet anførte at

«saksøker er i den posisjon at han kan velge hva slags bolig han skal bo i, og derfor kan bo i en leilighet **uten noen vedlikeholdsutgifter** og saksøker trenger derfor ikke ha fremtidige utgifter til hjemmet...»

(Kristensen, 1998)

42

Hjemmearbeidserstatning

– fire trinn for å konkretisere skjønnet

«Arbeid i heimen» (Trinn 1)

Fradragspostene (Trinn 2)

Verdsettelsesprinsipper (Trinn 3)

Tapsperioden (Trinn 4)

43

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 3: verdsettelsesprinsipper

Antall (netto) hjelpetimer X Timevederlag = Pengemessige verdien av netto hjemmearbeidstap

Hjelpens omfang

Timelønn

44

Fortsatt beskjedne erstatningsnivåer

– utgangspunktet: hva koster det å leie inn hjelp for å få dekket (rest)hjemmearbeidstapet? Hushjelpprinsippet

Forsetepassasjer (Rt. 2000 s. 441)

Selv om tap som følge av redusert evne til arbeid i hjemmet i prinsippet er et ervervstap, vil det ved beregningen ofte være **naturlig å ta utgangspunkt i de utgiftene som vil gå med til å dekke behovet**, slik lagmannsretten har gjort i vår sak. Jeg går da over til Storebrands subsidiære anførsel – at lagmannsretten har tilkjent altfor høye beløp. Det som ble tilkjent, var 10.000 kroner i året for de første årene, da A hadde samboer, deretter 20.000 kroner i året til og med 1997, og for fremtiden 25.000 kroner i året. Storebrand antyder – subsidiært – 45.000 kroner for lidt tap frem til 31. desember 1999 og 81.000 kroner for fremtidig tap, mens A på sin side krever 150.000 kroner for lidt tap til og med 1997, 40.000 kroner for årene 1998 og 1999 til sammen og 527.000 kroner for fremtidig tap, det vil si i alt noe over 700.000 kroner.

45

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 3: hushjelpprinsippets linjer i norsk rettstradisjon

Hushjelpprinsippet ble etablert i eldre rettspraksis,⁶⁶ og har lange linjer i norsk erstatningsteori. Det gjenspeiles i nær samtlige utgaver av standardverkene «Skade og ansvar» (Nygaard)⁶⁷ og «Lærebok i erstatningsrett» (Lødrup),⁶⁸ samt i de to sentrale artiklene «Hjemmearbeidets erstatningsrettslige stilling» (Strøm Bull)⁶⁹ og «Verdsetting av tapt arbeidsevne, særlig til å utføre husarbeid» (Kjønstad).⁷⁰ Hushjelpprinsippet er også lagt til grunn i mitt arbeid «Hjemmearbeideres erstatningsrettslige vern»,⁷¹ samt i lovutredninger som **NOU 1994:20**.⁷²

⁶⁶ Jf. bl.a. *Hamburg* (Rt-1934-173, s. 176). For en analyse av de historiske linjene, se Kjønstad 1984 s. 362-371 og Kjelland 2002 s. 27 f. og s. 87-91.

⁶⁷ Jf. Nygaard 1980 (2. utg.) s. 109-110; Nygaard 1985a (3. utg.) s. 94; Nygaard 1992 (4. utg.) s. 103-104 og s. 109; Nygaard 2000 (5. utg.) s. 94-95 og s. 98 og Nygaard 2007 (6. utg.) s. 100-101 og s. 103. I bokens 1. utg. (1976) er ikke reglene om utmåling behandlet særskilt, men se henvisningen til rettspraksis på s. 74.

⁶⁸ Jf. Lødrup 1987 (2. utg.) s. 342; Lødrup 1995 (3. utg.) s. 416-417; Lødrup 1999 (4. utg.) s. 483-484; Lødrup 2005 (5. utg.) s. 393 og s. 395 og Lødrup (medf. Kjelland) 2009 (6. utg.) s. 543. I 1. utg. (1985) ble ikke reglene om utmåling behandlet særskilt, men se boken «Erstatningsberegningen ved personskader» 1. og 2. utg., jf. henholdsvis Lødrup 1980 s. 73-74 og Lødrup 1983 s. 75-76.

⁶⁹ Jf. Strøm Bull 1982 s. 905 og s. 914-915. Sml. Strøm Bull 1985 bl.a. s. 161 og 172.

⁷⁰ Jf. Kjønstad 1984 s. 358-360, som oppsummerer sin analyse av rettspraksis slik: «Stort sett ser det ut til at hushjelpplønn ... er lagt til grunn ved erstatningsutmålingen» (op.cit. s. 369).

⁷¹ Kjelland 2002 især s. 67-75.

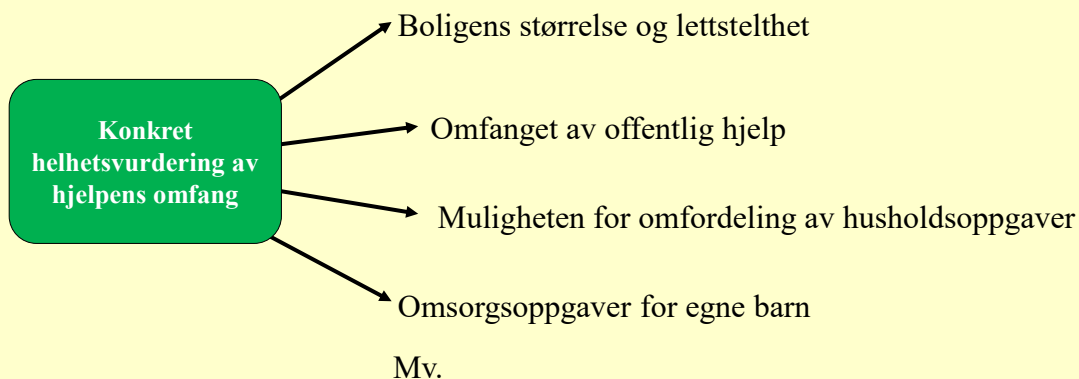
⁷² **NOU 1994:20** s. 41, 2. sp.

46

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 3: verdsettelsesprinsipper

47

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 3: verdsettelsesprinsipper

Kjelland, Erstatningsrett – en lærebok 2024 s. 352:

«Timevederlaget må fastsettes **konkret**, ut fra hva det faktisk koster å leie inn hjelp. I 2023 kan det lett bli tale om et timevederlag i **intervallet 150–350 kroner**, alt etter arbeidets art og tilbudet av arbeidskraft.»

Timelønn

48

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 3: verdsettelsesprinsipper: regneeksempel

Trine:

- * skadet i en trafikkulykke
- * kombinert utearbeidende og husmor
- * makter ikke lenger å utføre tyngre husarbeid og ha omsorg for de to mindreårige barna
- * etter en omfordeling har hun fortsatt behov for hjelp
- * de sakkyndige angir hjelpebehovet til to timer hver uke

Stein:

- * elektriker
- * De arbeider sammen i huset etter han kommer hjem fra arbeid
- * jobber ofte sent
- * begrenset hvor mye han klarer å bidra

49

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 3: verdsettelsesprinsipper: regneeksempel

Beregning:

Formel/rettsregel : Antall hjelpetimer X Timevederlag = Verdien av netto hjemmearbeidstap

Formel/subsumsjon : [2 t x 52 u = 104 t] X [kr 150] ≈ Kr 15 000 netto hjemmearbeidstap

50

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 3: verdsettelsesprinsipper: et *modifisert* hushjelpprinsipp, det vil si at nivået må ligge innenfor en ulovfestet behovsstandard

Kjelland 2024, Erstatningsrett – en lærebok s. 352

«Etter rettspraksis legges det til grunn hva jeg kaller et neddempet hushjelpprinsipp. Med dette menes at utmålingen tar utgangspunkt i hva det vil koste å leie inn hjelp til å utføre tilsvarende tjenester, men at erstatningen må avstemmes slik at den ligger innenfor den ulovfestede behovsstandard. Normalt medfører dette en nedjustering av erstatningen sammenliknet med hva som hadde fulgt av en rent matematisk beregning av antall timer multiplisert med timepris for innleid arbeidskraft.»

51

Hjemmearbeidserstatning

– fire trinn for å konkretisere skjønn

«Arbeid i heimen» (Trinn 1)

Fradragspostene (Trinn 2)

Verdsettelsesprinsipper (Trinn 3)

Tapsperioden (Trinn 4)

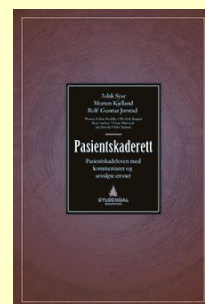
52

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 4: tapsperioden

«[D]t [er] grunn til å differensiere mellom ulike typer hjemmearbeid. De fleste skadelidte klarer lettere husarbeid (for eksempel støvtørking) lenger enn de makter tyngre arbeid (for eksempel tyngre snømåking). Skades for eksempel en normalt funksjonsdyktig 70-åring, som fra før ulykken har utført lettere hjemmearbeid, er det etter mitt syn liten grunn til å avskjære dette fra å bli erstattet for en begrenset tapsperiode.»

(Kjelland, i «Pasientskaderett» 2011 s. 468. Sml. Kjelland i Tidsskrift for Erstatningsrett, velferdsrett og forsikringsrett 2011/4 s. 23.

53

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 4: tapsperioden

PSN-2017-7144 (hjernehinne cyste)

I tidligere praksis ble erstatning for redusert evne til arbeid i hjemmet som hovedregel tilkjent frem til fylte 75 år. I fastnemndsmøte 15.10.20 og 16.10.20 ble det besluttet å øke tapsperioden sammenlignet med tidligere praksis, slik at erstatning tilkjennes frem til det året pasienten fyller 80 år, men da kun med halvparten av det årlige erstatningsbeløpet de siste 5 årene (altså i perioden 75-80 år). Pasienten skal derfor tilkjennes ytterligere kr 5 000 i erstatning for årene mellom 75-80 år (år 2046-2051). Dette utgjør et neddiskontert beløp på kr 8 569, med tillegg av 20 % skatteulempe kr 1 714. Samlet beløp kr 10 283.

Norsk pasientskadeerstatnings vedtak omgjøres på dette punktet.

54

Hjemmearbeidserstatning

– trinn 3: verdivurderingen: regneeksempel

«Arbeid i heimen»

(Trinn 1)

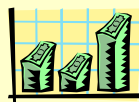
Fradragspostene

(Trinn 2)

Verdsettelsesprinsipper

(Trinn 3)

Tapsperioden

(Trinn 4)

55

Hjemmearbeidserstatning

– vilkår, nivåer og utviklingstrekk

Her vil du lære (læringsmål):

- 1 Plassering og historikk
- 2 Firetrinnsmodell for utmålingen
- 3 Nivåer – et neddempet hushjelpprinsipp
- 4 Standardiserte erstatningsordninger
- 5 Kort om forsørgertap; «Bastrup-tillegget»
- 6 Beskatning
- 7 Bevis og sakkyndighet

56

Erstatningsnivå

– Høyesterett som veiviser: *Forsetepassasjer* (Rt. 2000 s. 441)

Selv om tap som følge av redusert evne til arbeid i hjemmet i prinsippet er et ervervstap, vil det ved beregningen ofte være naturlig å ta utgangspunkt i de utgiftene som vil gå med til å dekke behovet, slik lagmannsretten har gjort i vår sak. Jeg går da over til Storebrands subsidiære anførsel – at lagmannsretten har tilkjent altfor høye beløp. Det som ble tilkjent, var 10.000 kroner i året for de første årene, da A hadde samboer, deretter 20.000 kroner i året til og med 1997, og for fremtiden 25.000 kroner i året. Storebrand antyder – subsidiært – 45.000 kroner for lidt tap frem til 31. desember 1999 og 81.000 kroner for fremtidig tap, mens A på sin side krever 150.000 kroner for lidt tap til og med 1997, 40.000 kroner for årene 1998 og 1999 til sammen og 527.000 kroner for fremtidig tap, det vil si i alt noe over 700.000 kroner.

275 000 i 2025-beløp

967 000 i 2025-beløp

73 000 i 2025-beløp

1,28 millioner i 2025-beløp

Etter min mening ligger lagmannsrettens – og dermed i enda sterkere grad As – anslag **klart for høyt**. Jeg legger for det første til grunn at A er i stand til å utføre noe vanlig husarbeid, og at en

57

Erstatningsnivå

– Høyesterett som veiviser: *Forsetepassasjer* (Rt. 2000 s. 441)

Det timeregnskapet som er satt opp fra As side, legger opp til et hjelpebehov på fem timer i uken i tillegg til det offentlige tilbudet. Det er her kalkulert med et hjelpebehov til vanlig husarbeid – daglig renhold, matlaging, handling mv. – på i alt fire timer i uken, til tyngre husarbeid – eksempelvis månedlig vask av vinduer, skifting og vask av gardiner – to timer i uken, og til vedlikeholdsarbeid innvendig og utvendig én time i uken. Etter mitt syn **bygger dette på en standard for arbeid i hjemmet som ligger høyt over det som det er rimelig å gi erstatningsmessig dekning for**. Jeg er kommet til at Storebrands anslag langt på vei kan legges til grunn, likevel med et visst påslag, slik at erstatningen for **lidt tap settes til 50.000 kroner**, for **fremtidig tap til 100.000 kroner**.

- Viser at hushjelpprinsippets matematiske utgangspunkt må avstemmes – og ligge innenfor – en ulovfestet, og nøktern, behovsstandard (bl.a. Kjelland 2024 s. 352)
- 6500 kr i årlig hjemmearbeidserstatning (**ca. 12 000 kr i 2025-beløp**)
- 175 000 kr i samlet hjemmearbeidserstatning (**ca. 321 000 kr i 2025-beløp**)

58

Erstatningsnivå

– sammenlikning med *Forsetepassasjer/Kåsa* (Rt. 2000 s. 441)

Utmålingsmomenter	↑ Forhøyende faktorer for klient	↓ Reduserende faktorer for klient
Kåsa kunne utføre vanlig husarbeid	Mistet evnen også til lettere hjemmearbeid (støvtørring o.l.)	Mistet evnen kun til å utføre tyngre hjemmearbeid (snømåking o.l.)
Kåsa bodde i et alminnelig rekkehus med beskjedent uteareal	Enebolig med større uteareal, boligen er eldre og vedlikeholdskrevende	Mindre leilighet med lite eller ingen uteareal, lettstelt pga. alder og størrelse
Kåsa hadde ingen barn	Har barn; antall barn og deres alder spiller inn (særlig frem til skolepliktig alder)	Har barn som kan bidra i omfordeling (mellom skolepliktig alder og 19 år)
Kåsa hadde i en periode samboer som kunne bidra med omfordeling	Ingen samlivspartner å omfordele med	Har samlivspartner å omfordele med
Kun 2/3 av hjemmearbeidstapet skyldte ansvarshendelsen (1/3 var inngangsuferhet som husmor)	Ingen inngangsuferhet som hjemmearbeider (til forskjell fra Kåsa)	Større inngangsuferhet som hjemmearbeider enn 1/3 (som Kåsa hadde)
Kåsa fikk atskillig hjelp fra det offentlige (vedtak på minimum fire timer i løpet av to uker, maksimum tre timer i uken)	Lavere ytelsesnivå, i form av færre timer, høyere egenandeler, eller fordi arbeidets art ikke omfattes av hjemmetjenesten.	Høyere ytelsesnivå, i form av flere timer, lavere egenandeler mv.

59

Erstatningsnivå

– et blick mot underrettspraksis: analyser fra særavhandlingen

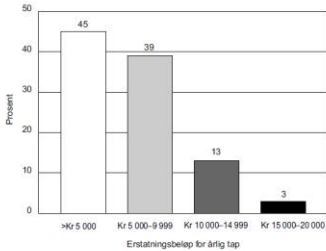

Ca. 9300 kr i 2025-beløp

5.2.2.2 Herreds- og byrettene

De årlige erstatningssummene for tapt hjemmearbeidsevne utmålt av herreds- og byrettene kan uttrykkes på flere måter. Det matematiske gjennomsnittet er kr 5 212. På samme måte som foran, har jeg gruppert svarene i ulike verdiklasser. Fordelingen er vist i diagrammet.

Diagram 7 Erstatningsnivå ved herreds- og byrettene

Diagrammet viser at de laveste erstatningene forekommer oftest, og at frekvensen synker med størrelsen på beløpene. 145 % av sakene gis lavere hjemmearbeidsstatninger enn kr 5 000.

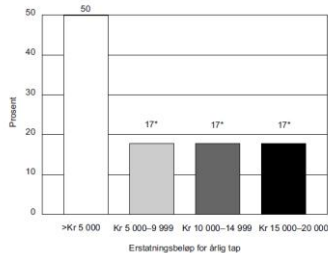
I noe under 40 % av dommene tilkjennes erstatninger fra og med kr 5 000 til kr 10 000. Ser man samlet på de to laveste verdiklassene, viser disse at utbetalingene er lavere beløp enn kr 10 000 i mer enn hver åttende (84 %) sak. Ved at feilmarginen er omtrent 25 %, kan det derfor være at dette ikke gjelder mer enn 59 %. Uansett er dette mange.

De to høyeste kategoriene dekker samlet 16 %. I 13 % av tilfellene er erstatningene fra og med kr 10 000 til og med kr 14 999. For utbetalinger i denne stør-

5.2.2.3 Lagmannsrettene

Erstatningsnivået i lagmannsrettene kan fremstilles på tilsvarende måte:

Diagram 8 Erstatningsnivå ved lagmannsrettene

* Tallene er avrundinger fra basisstallet 16,67. Totalprosenten er 101.

I likhet med herreds- og byrettene utmåles flest erstatninger i den laveste beløpsgruppen. Halvparten av lagmannsrettens tilkjennelser befinner seg i denne.

Til forskjell fra utmålingen i herreds- og byrettene er det jevn fordeling blant de øvrige verdiklassene. Disse ligger alle på 17 %. Grunnen til at prosentene er like, er mest sannsynlig fordi antallet lagmannsrettsdommer er lite. Eventuelle faktiske variasjoner kommer derfor ikke like godt frem som foran (metodologisk forklaring).

Nettopp fordi intervallene omfatter ulike erstatningsbeløp, er denne jevnheten samtidig tegn på en stor spredning av erstatningenes størrelse. Det fremgår også av ekstremverdiene. Den laveste årlige hjemmearbeidsstatningen er kr 500, og den høyeste er noe under kr 20 000 (kr 19 500). Gjennomsnittlig er hver utbetalte årlige erstatning kr 6 904.

Ca. 12 000 kr i 2025-beløp

60

Erstatningsnivå

– et blick mot underrettspraksis: analyser i Personskadeportalen

Filterstak

Instans

Skadebetinget VM

Tematiserte domsutdrag

Søk

Nullstill søket

Viser 1-10 av 69 [Fjern](#)

10 per side

Side 1

av 7

Referanse	Argjæringstegnet	Skadetype	Domsammenheng	Tematisert domsutdrag	Fulldokument av avgjørelsen	Skadebetinget VM	Påført hjemmearbeidstap	Fremtidig hjemmearbeidstap	Hovedtema	Detaljer	Mine favoritter
LH-2024-132873	Hilögsländ lagsmannarett 06/03/2025	Nerveskade	Lagsmannarettens förkastade anken i en sak om krav på ytterligare patientkaderstatning efter en operation för ryggsjukdom. Rätten skiftat sig till fringetters vördering både när det gäller faktum og rättsanvändelse. Efter lagsmannarettens syn begränsat patientkaderstatning till nervsmärtorna i underarmarna og på förliden av läkarna. De övriga plagena blev vörderat å ha sin smärta samsvärdiga bruk i patientens underliggande hälsotillstånd, og ikke i utövning av yrket. Erstatningen fra Norge patientkaderstatning... Les utdraget Les i fulltekst	Les utdraget	Les i fulltekst	Gruppe 0: Lavere enn 15 %	20 000 kroner	67 118 kroner	Patientkaderstatning Generelle utmålingsprinsipper Innteksttap Merutgifter Hjemmearbeidstap Bevis og prosess Medisin, helserett og sakkyndighet Ansvarssammenheng	Les mer	Lag til
LH-2024-142732	Hilögsländ lagsmannarett 05/03/2025	Skulderskade	Saken dreide seg om krav om ytterligere erstatning for en patientkade som oppstod etter en skulderskadeoperasjon. Både lagsretten og lagsmannarettens konkluderte med at den skadefelte ville ha vært i arbeid fra febr 02 år til pensjonsalder ved 67 år. Som følge av dette hadde hun krav på erstatning for tap av fremtidig inntekt. Retten fant imidlertid ikke grunnlag for å legge en høyere inntekt til grunn ved utmålingen av erstatningen. Videre ble det ikke ansett som aktuelt å tillegge ytterligere erstatning for tap av arbeid eller helse. Les utdraget Les i fulltekst	Les utdraget	Les i fulltekst	Gruppe 0: Lavere enn 15 %	24 000 kroner		Patientkaderstatning Innteksttap Merutgifter Hjemmearbeidstap Bevis og prosess Medisin, helserett og sakkyndighet Ansvarssammenheng	Les mer	Lag til
TM04-2023-18888	Högsta Högsländ lagsrett 10/06/2024	Skulderskade	Saken gjelder spørsmål om en kvinne har rett til tilleggserstatning for fremtidig innteksttap, pensjonstap og medisinske utgifter. Kvinnen hadde betydelige smerter og redusert funksjonsevne, samt redusert arbeidskapasitet etter to skulderskadeoperasjoner. Det var kvinnen som hadde bevisbyrden for dokumentasjonen av tapene, inkludert delvis sakskostnader. Retten kom til at kvinnen hadde rett til tilleggserstatning for fremtidig innteksttap, pensjonstap og medisinske utgifter. Det var hjemfeld til re... Les utdraget Les i fulltekst	Les utdraget	Les i fulltekst	Gruppe 0: Lavere enn 15 %	24 000 kroner	81 415 kroner	Patientkaderstatning Generelle utmålingsprinsipper Innteksttap Merutgifter Hjemmearbeidstap Bevis og prosess Ansvarssammenheng	Les mer	Lag til
FSM-2017-4122	14/11/2023	Klærskade	Saken gjaldt en person som hadde kjøpt klær som i en hel, vedkommende ble folloperent og skadet et kort tid senere som følge av operasjonen. Patientkaderstatningen kom frem til at patienten hadde krav på reparationstatning, erstatning for reparationstatning og sosialverktøysstatning. Saken ble erstatning for kostnadene. Les utdraget Les i fulltekst	Les utdraget	Les i fulltekst	Gruppe 0: 50-64 %	62 000 kroner	231 860 kroner	Patientkaderstatning Generelle utmålingsprinsipper	Les mer	Lag til

61

Hjemmearbeidserstatning

– vilkår, nivåer og utviklingstrekk

Her vil du lære (læringsmål):

- 1 Plassering og historikk
- 2 Firetrinnsmodell for utmålingen
- 3 Nivåer – et neddempet hushjelpprinsipp
- 4 Standardiserte erstatningsordninger
- 5 Kort om forsørgertap; «Basturp-tillegget»
- 6 Beskatning
- 7 Bevis og sakkyndighet

62

Standardiserte erstatningsordninger

Grunnerstatningen | forskriftens kap. 3. | «Innbakt»

Industriarbeider (Rt-1998-1916), tidligere kalt «Martinsen-dommen»

- ▶ Hjemmearbeidserstatning anses som «innbakt» i standarderstatningen i forskriftens kap. 3, sml. *Industriarbeider* (Rt-1998-1916)
 - ↳ Resonnementet er overført til tolkningen av HTA, se ARD-2001-107 («Martinsen II»)
- ▶ Grunnlag for å forhøye uføregraden ved å hensynta uførhet som hjemmearbeider?
 - ↳ Skårberg/Reusch 2003 s. 152: «et uløst spørsmål», men synes å åpne for det | Skårberg 2024 s. 346: Uavklart
 - ↳ Mitt syn: Nei
 - ↳ Rettspraksis: Nei, med enkelte få unntak i eldre dommer (bl.a. Sunnfjord TR 23.2.2004)
- ▶ Men hva hvis skadelidte kjøper motorisert gressklipper/snøfreser – er det ikke da en utgift skal erstattes konkret og individuelt?
 - ↳ Nei, se *Kjelstrup* (LG-2000-1291)

63

Standardiserte erstatningsordninger

Barneerstatning | Skille mellom ny og «gammel» modell

64

Standardiserte erstatningsordninger

Gammel barneerstatning | Skader påført før 1. mars 2018

Pandemrix (HR-2018-442-A)

«**Dommen [Rt. 1998s. 1916]** er i praksis blitt oppfatta som avgjerande også for vårt tolkingsspørsmål, sjå til dømes Borgarting lagmannsretts dom 15. april 2002 (LB-2001-247). Etter dette ligg det føre ein handfull dommar frå underinstansane. Ikkje i nokon rettskraftig dom er det lagt til grunn at tapt evne til heimearbeid skal dekkjast i tillegg til standardisert skadebot etter skadebotlova § 3-2a. Dei generelle merknadene i Rt-1998-1916 (NN) og den over nemnde dommen frå Borgarting lagmannsrett har medført ein fast og konsistent praksis i Pasientskadenemnda. Det er samstundes ikkje dokumentert nokon avvikande praksis frå andre livsområde – typisk trafikkskader. Praksisen har også støtte i Rt-2009-425 (NN).

Ut frå **ordlyden** i skadebotlova § 3-2a og § 3-1, **førearbeida** og den faste og konsistente **praksisen** som ligg føre, meiner eg at ankemotparten ikkje kan krevja skadebot for tapt heimearbeidsevne ut over det som følger av skadebotlova § 3-2a.» (avsnitt 28–29)

↳ Dommen ble avsagt 7. mars, og ny barneerstatningsregel trådte i kraft én uke før – ressursbruk?

↳ Rettsavklaringen har uansett verdi; fremdeles er saker som gjøres opp etter «gammel» barneerstatning

65

Standardiserte erstatningsordninger

Ny barneerstatning | Skader påført etter 1. mars 2018

Skl. § 3-2a sjuende ledd

I tillegg til erstatning etter annet og tredje ledd eller etter sjette ledd erstattes tap i verdien av arbeid i heimen med

- a) 4 G ved varig tap av evnen til å utføre en **vesentlig** del av tyngre hjemmearbeid, eller
- b) 8 G ved varig tap av evnen til å utføre en **vesentlig** del av også lettere hjemmearbeid.

Presisering:

Bortfall av ca. en tredjedel av den *samlede* funksjonsevnen

66

Standardiserte erstatningsordninger

Ny barneerstatning | Skader påført etter 1. mars 2018

Skl. § 3-2a sjuende ledd

I tillegg til erstatning etter annet og tredje ledd eller etter sjette ledd erstattes tap i verdien av arbeid i heimen med

- a) 4 G ved varig tap av evnen til å utføre en **vesentlig** del av tyngre hjemmearbeid, eller
- b) 8 G ved varig tap av evnen til å utføre en **vesentlig** del av også lettere hjemmearbeid.

Presisering:

Bortfall av ca. en tredjedel av den samlede funksjonsevnen

67

Standardiserte erstatningsordninger

Ny barneerstatning | Skader påført etter 1. mars 2018

Tyngre hjemmearbeid: 4 G

tyngre vedlikehold av bolig (herunder fritidsbolig)
snømåking
dekkskift
tyngre hagearbeid
tyngre rengjøring (som periodisk)
vask av tak og vegger
vask av vinduer ved hjelp av stige

ARBEIDSLISTE DENNE UKEN	
☐ vask av vinduer	☐ snømåking
☐ vask av vegger	☐ dekkskift
☐ vask av tak	☐ hagearbeid
☐ rengjøring	☐ vedlikehold av bolig
☐ vask av vinduer	☐ snømåking
☐ vask av vegger	☐ dekkskift
☐ vask av tak	☐ hagearbeid
☐ rengjøring	☐ vedlikehold av bolig

Lettere hjemmearbeid: 8 G

matlaging
løpende renhold
rydding
innkjøp
andre lettere
huslige gjøremål

ARBEIDSLISTE DENNE UKEN	
☐ vask av vinduer	☐ snømåking
☐ vask av vegger	☐ dekkskift
☐ vask av tak	☐ hagearbeid
☐ rengjøring	☐ vedlikehold av bolig
☐ vask av vinduer	☐ snømåking
☐ vask av vegger	☐ dekkskift
☐ vask av tak	☐ hagearbeid
☐ rengjøring	☐ vedlikehold av bolig

68

Tabell 8.1 Eksempel på strukturering av kartlegging, basert på ICF

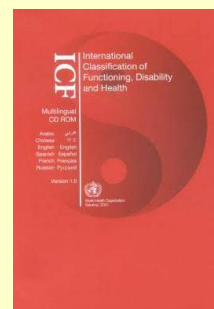
Aktivitet	Delaktiviteter	Betydning* Utførelse**
1 Handle	Planlegge og handle. Sette vekk varer.	
2 Lage mat	Planlegge måltidet. Tilberede mat. Dekke bord, vaske opp og rydde kjøkken.	
3 Lettere husarbeid	Holde orden i huset, kaste søppel, tørke støv, stelle blomster, vaske og tørke klær.	
4 Tyngre husarbeid	Rengjøring, skifte på senger, pusse vinduer.	
5 Ha gjester	Planlegge og gjennomføre mottak av besøk.	
6 Styre økonomien	Holde eget budsjett. Betale regninger.	
7 Utvendig vedlikehold av hus	Male/beise, små reparasjoner.	
8 Hagearbeid	Plante blomster, vanne, rake løv, beskjære busker, plukke bær, vedlikeholde hagemøbler.	
9 Klippe plen	Klippe plen og kanter.	
10 Måke snø		
11 Bilhold	Følge opp service. Skifte dekk.	
12 Bilvask	Innvendig og utvendig vask.	
13 Dugnad	Delta i lokale dugnader knyttet til hus og hjem.	
14 Omsorg for egne barn	Følge opp barns emosjonelle og fysiske behov.	
15 Omsorg for foreldre	Følge opp foreldres behov for kontakt, hjelp og støtte.	
16 Ta vare på dyr	Fore, stelle og mosjonere kjæledyr.	

* Betydning av aktiviteten vurderes slik:

A Stor betydning Bidrar til meningsfull tilværelse
 B Noe betydning Vil ha god standard på arbeidet
 C Litt betydning Greit å gjøre det av og til
 D Ingen betydning Gjør det som må gjøres, med lav standard
 E Ikke aktuelt Pleier/pleide ikke å gjøre det

** Evnen til å utføre aktiviteten vurderes slik:

0 Ingen vanskelighet Utfører som før skade.
 1 Liten vanskelighet Bruker lenger tid, blir mer sliten. Må minnes på å gjøre aktiviteten.
 2 Middels vanskelighet Trenger hjelpemidler. Bruker svært lang tid. Trenger veiledning for å komme i gang.
 3 Stor vanskelighet Klarer bare deler av aktiviteten. Trenger veiledning underveis.
 4 Total vanskelighet Klarer ingen deler av aktiviteten.
 5 Ikke aktuelt Har ikke hage, bil. Bor i enebolig, dugnad ikke vanlig.

69

Hjemmearbeidserstatning

– vilkår, nivåer og utviklingstrekk

Her vil du lære (læringsmål):

- 1 Plassering og historikk
- 2 Firetrinnsmodell for utmålingen
- 3 Nivåer – et neddempet hushjelpprinsipp
- 4 Standardiserte erstatningsordninger
- 5 Kort om forsørgertap; «Bastrup-tillegget»
- 6 Beskatning
- 7 Bevis og sakkyndighet

70

Kort om forsørgertap

– «Bastrup-tillegget»

«Analysene viser at særlig *Bastrup* (Rt. 1998 s. 639) har vært retningsgivende for tolkningen av utmålingsreglene og for nivået på hjemme- og omsorgserstatningen. Min gjennomgang av retts- og nemndspraksis avdekket at Høyesteretts **beløpsfiksering til 50 000/25 000 kroner**, har satt tydelige spor i senere avgjørelser. Også i saker der det konkrete faktum har begrunnet avvik fra *Bastrup* og *Engevold* (Rt. 2002 s. 673), er de tilkjente beløpene ofte lagt nær nivået i høyesterettsdommene. Disse synes å ha medført **en form for nivåmessig «gravitering»**. Med dette menes at nivået på hjemme- og omsorgserstatningen i senere saker er «trukket inn mot» de samme eller nær samme beløpene som i *Bastrup* og *Engevold*. Selv om det er åpning for individuelle justeringer, indikerer analysene et begrenset *beløpsintervall* for slik korrigering. Praksis viser tendenser i retning av en **viss faktisk sentrering** omkring bestemte beløp, men uten man kan tale om en (domstolsskapt) standardisering med faste satser.»

(Kjelland 2011 s. 33–34)

► Synes å ha gyldighet fortsatt, men utviklet nyanseringer for ulike typetilfeller

71

Kort om forsørgertap

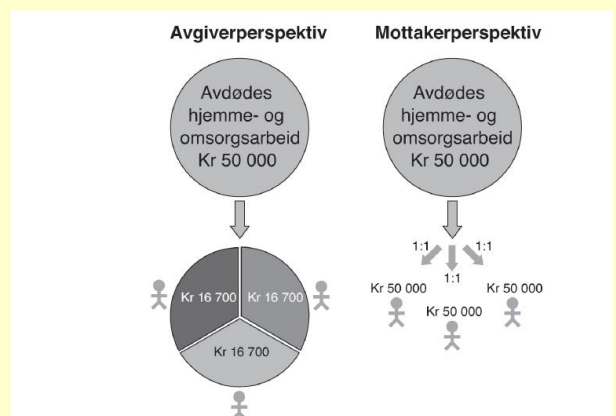
– «Bastrup-tillegget»

«Analysene viser at særlig *Bastrup* (Rt. 1998 s. 639) har vært retningsgivende for tolkningen av utmålingsreglene og for nivået på hjemme- og omsorgserstatningen. Min gjennomgang av retts- og nemndspraksis avdekket at Høyesteretts **beløpsfiksering til 50 000/25 000 kroner**, har satt tydelige spor i senere avgjørelser. Også i saker der det konkrete faktum har begrunnet avvik fra *Bastrup* og *Engevold* (Rt. 2002 s. 673), er de tilkjente beløpene ofte lagt nær nivået i høyesterettsdommene. Disse synes å ha medført **en form for nivåmessig «gravitering»**. Med dette menes at nivået på hjemme- og omsorgserstatningen i senere saker er «trukket inn mot» de samme eller nær samme beløpene som i *Bastrup* og *Engevold*. Selv om det er åpning for individuelle justeringer, indikerer analysene et begrenset *beløpsintervall* for slik korrigering. Praksis viser tendenser i retning av en **viss faktisk sentrering** omkring bestemte beløp, men uten man kan tale om en (domstolsskapt) standardisering med faste satser.»

(Kjelland 2011 s. 33–34)

► Synes å ha gyldighet fortsatt, men utviklet nyanseringer for ulike typetilfeller

Figur 12. Avgiverperspektiv og mottakerperspektiv på utmålingen av Bastrup-tillegget

72

PSN-2021-11020

Myndighet	Pasientskadenemnda – vedtak
Dato	2024-05-07
Doknr/publisert	PSN-2021-11020
Sammendrag	Beregning av erstatning for forsørgertap.
Saksgang	Klagesak nr N2021/11020.
Forfatter	Marit Nervik, Kari Mjølhus, Arne Skredderstuen, Tron H. Torkildsen og Hanne Brostrøm.
Henvisninger i teksten	Skadeserstatningsloven (1969) §3-1, §3-4

Nemnda bemerker at det ikke er noen matematisk modell for erstatning for tap av omsorg og arbeid i hjemmet. Dom fra Høyesterett inntatt i Rt-1998-639, har i stor grad vært retningsgivende for utmålingen av aktuelle erstatningspost. Domstolene har videre vært restriktive med hensyn til å øke nivået på erstatningen, men erstatningen er skjønsmessig.

Som tidligere nevnt anses barn over 19 år som selvforsørgert i erstatningsrettslig sammenheng. Erstatningen reduseres etter hvert som barna blir eldre. Det følger av rettspraksis at det fastsettes ett tapsbeløp frem til barna er 10 år, og et lavere beløp, for årene frem til og med fylte 19 år. Begrunnelsen for et slikt skjæringsstidspunkt er at barna rundt 10-års alderen som hovedregel vil kunne bidra en del selv.

Nemnda viser til at det er to barn som begge var under 10 år på tidspunktet for dødsfallet. Nemnda finner at det er innenfor et forsvarlig skjønn at erstatningen utgjør 80 000 kroner årlig til og med ----, da det yngste barnet fyller 10 år, og at erstatningen utgjør 40 000 kroner fra ----. Nemnda bemerker at NPE har utbetalt et beløp for tapsperioden etter at det yngste barnet fyller 10 år og frem til ---- fyller 19 år. Det følger av rettspraksis at erstatningsnivåene er noe lavere når det er et barn og ikke to barn under 19 år. Erstatningen skulle dermed vært redusert ytterligere fra det tidspunktet det eldste barnet fyller 19 år. Nemnda kan derfor ikke se at det er grunnlag for å øke erstatningen for tap av omsorg og arbeid i hjemmet.

PSN-2024-1669

Myndighet	Pasientskadenemnda – vedtak
Dato	2024-04-05
Doknr/publisert	PSN-2024-1669
Sammendrag	Beregning av erstatning for forsørgertap.
Saksgang	Klagesak nr N2024/1669.
Forfatter	Marie Vonen, Tord Haaland, og Anne Elisabeth Eriksrud.
Henvisninger i teksten	Skadeserstatningsloven (1969) §3-1, §3-4 Pasientskadeloven (2001) §11

Innledningsvis bemerker nemnda at det ikke er en matematisk modell for beregning av erstatning for tap av omsorg og arbeid i hjemmet. Denne posten er ikke gjenstand for indeksregulering.

Ved utmålingen må nemnda se hen til sakens konkrete opplysninger, og nivåene i retts- og nemndspraksis. Dom fra Høyesterett inntatt i Rt-1998-639 har vært retningsgivende for utmålingen og nivået for tap av forsørgerens omsorg i hjemmet. Det fremgår av praksis fra lagmannsretten at det ofte tas utgangspunkt i prinsippene i Rt-1998-639. Erstatningen justeres deretter ut fra det enkelte typetilfellet, og det er åpnet for at nivået må kunne justeres i tråd med det til enhver tids gjeldende kostnadsnivå, jf. dom av Gulatting lagmannsrett LG- 2011-135783. Nemnda viser også til LB-2007-2101, der lagmannsretten sluttet seg til tingrettens konklusjon om et erstatningsnivå på 60 000 kroner årlig frem til det yngste barnet fyller 10 år og deretter 30 000 kroner frem til det yngste fyller 19 år. I vurderingen av om erstatningen skulle justeres, vektla lagmannsretten at etterlatte hadde omsorgen for to barn, samt prisstigning på kjøp av omsorgstjenester, noe som kunne tilsa et høyere tillegg.

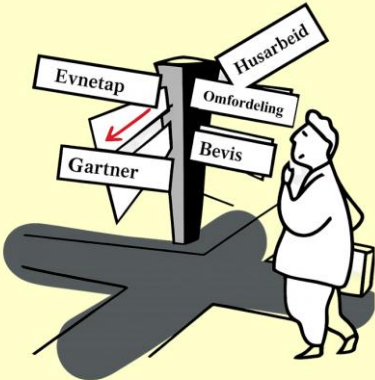
At «Bastruptillegget» er en erstatningskomponent som kan justeres, synes dessuten forutsatt i Syse m.fl. sin kommentarutgave til pasientskadeloven, side 524. Her omtales «Bastrup-dommen» med de fastsatte beløp på henholdsvis kr 50 000 og kr 25 000 omregnet til 2010 beløp.

Syse m.fl.

Hjemmearbeidserstatning

– vilkår, nivåer og utviklingstrekk

Her vil du lære (læringsmål):

- 1 Plassering og historikk
- 2 Firetrinnsmodell for utmålingen
- 3 Nivåer – et neddempet hushjelpprinsipp
- 4 Standardiserte erstatningsordninger
- 5 Kort om forsørgertap; «Bastrup-tillegget»
- 6 Beskatning
- 7 Bevis og sakkyndighet

Beskatning

– ikke skattepliktig inntekt

- ▶ Arbeid i hjemmet er ikke skattepliktig, jf. lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven, sktl.) § 5-15 første ledd bokstav j nr. 7 (og nr. 6).
- ▶ Hovedregelen er derfor at erstatning for tapt hjemmearbeidsevne er *skattefri*. Forskjell fra erstatning for lønnsinntektstap.
- ▶ Hva med arbeidsgiveravgift, merverdiavgift mv.?

«Hvor erstatningen er basert på at en annen person skal utføre hjemmearbeidet, tilsier **hensynet til økonomisk gjenopprettelse** at skadelidte som ansetter en hushjelp bør få dekket sin betaling av arbeidsgiveravgift, feriepenger, skatt og sykepenger i arbeidsgiverperioden. Det samme må gjelde merverdiavgift (MVA), der skadelidte kjøper tjenester. Erstatningen må med dette som grunnlag fastsettes skjønnsmessig, og på et nivå samsvarende med **den ulovfestede behovsstandarden**.» (Kjelland 2011 s. 467)

75

Beskatning

– betydning av skatter og avgifter

Banksjef (LB-2009-43612) | Nakkeslengskade etter trafikkulykke

Det må legges til grunn at A uten skaden i større utstrekning enn nå ville ha utført hus- og hagearbeid, samt vedlikeholds- og utbedringsarbeid på familiens faste eiendommer, så vel faglært som ufaglært arbeid. Store deler av det arbeid som A ikke lenger kan utføre selv, må kunne utføres av ufaglærte. For dette arbeidet kan det passende anslås en **timepris på 150 kroner**. I denne sammenheng peker lagmannsretten på at **etter gjeldende skatte- og avgiftsregler** kan man utbetale inntil 2.000 kroner pr. år til en person uten at mottakeren behøver å betale skatt av beløpet, og inntil 50.000 kroner samlet til flere personer uten at arbeidsgiveravgift påløper.

76

Hjemmearbeidserstatning

– vilkår, nivåer og utviklingstrekk

Her vil du lære (læringsmål):

- 1 Plassering og historikk
- 2 Firetrinnsmodell for utmålingen
- 3 Nivåer – et neddempet hushjelpprinsipp
- 4 Standardiserte erstatningsordninger
- 5 Kort om forsørgertap; «Bastrup-tillegget»
- 6 Beskatning
- 7 Bevis og sakkyndighet**

77

Bevisvurderinger

– generelle og spesifikke prinsipper

► Generelle prinsipper

- ↳ Fri bevisvurdering, sml. tvisteloven § 21-2; bevis kan ha ulik kvalitet og tyngde (bevisvekting)
- ↳ Skadelidte/etterlatte har bevisbyrden, alminnelig beviskrav

► Spesifikke prinsipper – presiseringer for bevis av hjemmearbeidstap

- ↳ Selve **evnetapet** som skal erstattes; ikke krav om å kunne fremlegge dokumentasjon over pådratte kostnader, se *Forus Travbane* (Rt. 1965 s. 1309), samt bl.a. LB-2021-129431 og LB-2009-43612
- ↳ Er likevel en forutsetning at evnen **ville vært utnyttet** uten ansvarshendelsen (motsatt ved standardisert erstatning, sml. nye skl. § 3-2a)

Housework can't kill you ...
but why take chances!

78

Bevisvurderinger

– generelle og spesifikke prinsipper

► Generelle prinsipper

- ↳ Fri bevisvurdering, sml. tvisteloven § 21-2; bevis kan ha ulik kvalitet og tyngde (bevisvektning)
- ↳ Skadelidte/etterlatte har bevisbyrden, alminnelig beviskrav

► Spesifikke prinsipper – presiseringer for bevis av hjemmearbeidstap

- ↳ Selve evnetapet som skal erstattes; ikke krav om å kunne fremlegge dokumentasjon over pådratte kostnader, se *Forus Travbane* (Rt. 1965 s. 1309), samt bl.a. LB-2021-129431 og LB-2009-43612

- ↳ Er likevel en forutsetning at evnen **vill**e vært **utnyttet** uten ansvarshendelsen (motsatt ved standardisert erstatning, sml. nye skl. § 3-2a)

- ↳ Konkrete og individuelle vurderinger → Ikke grunnlag for å benytte tidsnytingsstatistikk

- ↳ Sentralt bevismiddel (men ikke enerådende): Økonomisk dokumentasjon (kvitteringer)

- ↳ Sentralt bevismiddel (men ikke enerådende): Medisinsk dokumentasjon (sml. mandatet punkt 6)

79

Bevisvurderinger

– standardmandatet punkt 6

6 Funksjonsvurdering

Det bes om en medisinsk begrunnet vurdering av hvilke gjøremål skadelidte som følge av skaden er hemmet i eller forhindret fra å utføre når det gjelder arbeidsliv, husarbeid, fritidsaktiviteter og arbeid med egen bolig. Dersom skadelidtes tilstand er preget av ikke skaderelaterte lidelser, ønskes både en vurdering av den skaderelaterte funksjonsnedsettelsen og den samlede funksjonsnedsettelsen.

80

Mer informasjon på kursnettsiden

– til kursdag 1 | www.personskadekomplett.lexiaeducation.no

Kl. 10:30-11:15

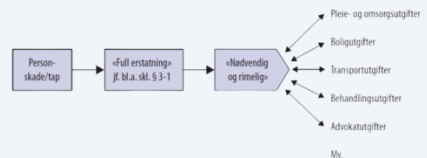
Deltema 1 | Merutgifterstatning – hvor går grensene for hva som er «nødvendig og rimelig»?

- Begrepet «nødvendig og rimelig»: En presisering av prinsippet om full erstatning, men også noe mer
- Samspillet mellom trygd og erstatning (og juss og medisin); presentasjon av «Kategoriskjemaet»
- Ulike typer merutgifter, med tilhørende dommer og eksempler. Utdypende om behandlingsutgifter

Deltema 2 | Hjemmearbeidstapet – hva menes med «arbeid i heimen». Og hva er det verdt?

- Hva er innenfor og hva er utenfor begrepet «arbeid i heimen» i skadeserstatningsloven § 3-1 (2)?
- En firetrinnsmodell for utmålingen, med praktiske eksempler basert på rettspraksis
- Hvordan treffe riktig erstatningsnivå? Og hvordan legge opp bevisføringen?
- Kort om hjemmearbeid ved særskilte erstatningsordninger

Professor dr. juris Morten Kjelland, Universitetet i Sørøst-Norge

📄 Last ned bokutdrag om hjemmearbeidserstatning (Kjelland 2024)

📄 Hjemmearbeidserstatning i pasientskadeperspektiv (Rettsdata, Kjelland 2011)

📖 Boken «Hjemmearbeidserstatningsrettslige vern» (Rettsdata, Kjelland 2002)

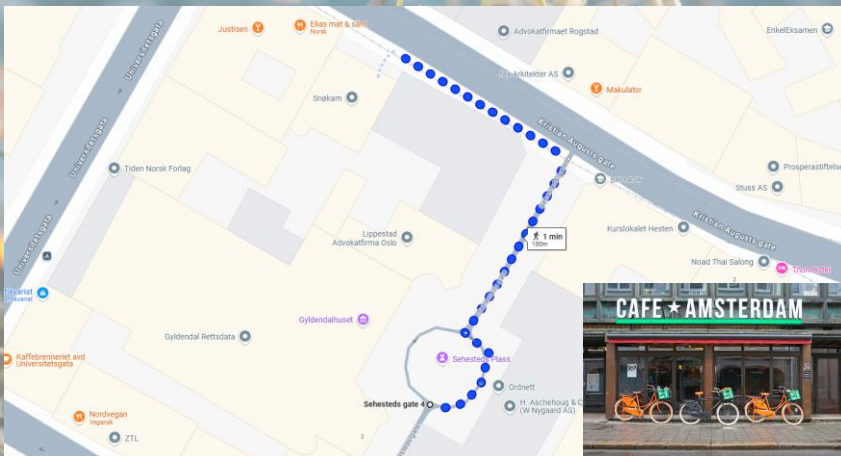
🏠 Personskadeportalen 2.0: Hjemmearbeidserstatning

🏠 Personskadeportalen 3.0 (beta): Hjemmearbeidserstatning

81

Høstmøte Norsk forum for Erstatningsrett 29. oktober 2025

82